

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Debitvm Conivgale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

modo tenetur restituere in ver. Restitutio. §. 3. & ibi vide Caiet. quomodo bene declarat. Damna resciri debet. c. ad li. Iulium de vi pub. l. si quis a se fundum. si tamen dolose, vel ex culpa sunt data.

DEBITVM CON- iugale.

DEBITVM coniugale, id est, copulam inter coniuges, exactus reddere tenetur sub precepto, secundum docto. & Thom. & Apostolū 1. Cor. 7. nisi rationabilis causa excuset, de quibus causis loquitur Petr. de Pal. 4. sen. d. 32.

PRIMA causa excusans à redditio-
ne debiti est impotentia, siue per co-
itum precedentem, siue per ieiunium
moderatū, siue propter aliam causam
licitam, quia impossibile nulla est
obligatio. ff. de re iudica. l. impossi-
bilia. Et secundum Richar. mortaliter
peccat, qui modo indebito reddit se
impotentē ad hoc, & sciēter, secundū
etiā Ar. flo. quia facit contra iustitiā.
Imō non est cōsulenda vxori talis pœ-
nitentia, per quam viro reddatur de-
formior, aut pręiudicet proli, secundū
eundem Arch. flo.

SECUNDA causa est, quando red-
denti periculum mortis, vel infirmita-
tis notabilis imminet. Redditio enim
debiti intelligitur, non solum salua cō-
sistentia personę, sed sanitatis: secundū
Caiet. in ver. matrimoniū. Vnde quādo
iudicarent medici de infectionis peri-
culo, siue in casu leprę, siue in alio, nō
tenetur tunc debitum reddere. Et per
hanc regulam multos poteris solue-
re casus, vt in laborantibus morbo
gallico, vel alio. infra, Matrimonium.
§. 69.

TERCIA causa est adulteriū, quia
adulterans perdit ius petendi debitū,
& continens potest quō ad thorū
adulteriū dimittere. de quo infra,
ver. Matrimonium. §. 69. & suprà, A-
dulterium. §. 4. Et si accusata vxore,
pendeat lis de adulterio: secundum
Richar. si notoriū est, id est, sibi no-
tum illam esse adulterā, vir nec exi-
gere, nec reddere debet, alioquin pec-

caret mortaliter, nisi fortē abstinere
ab adulterio veller, & agere pœniten-
tiam, quo casu potest eam sibi recon-
ciliare, vt in capitul. 1. 32. q. 1. Et si ec-
clesia pręcipiat redditionem debiti,
non tenetur, si infra paucos dies po-
test probare. argu. cap. solet. de senten.
excomm. in 6. secus quando probare
non potest. arg. 11. q. 3. ca. 1. infra, Di-
uortium. §. 7.

QUARTA causa est, quando alter
coniugū vult religionem intrare, quia
reddere non tenetur statim, sed debet
statui tēpus, infra quod ingreditur.
in cap. ex publico. de conuersi. coniu.
id est infra duos menses: etiam secun-
dum Thom. vbi dicit Panor. post glo.
illud tempus iudicis arbitrio fore ta-
xandum. Quod si non vult intra-
re religionem, habet debitum tempus
ad parandas debitas solennitates. Vnde
ante benedictionē non tenetur red-
dere.

QUINTA causa est locus sacer, in
quo non licet exigere, nec reddere de-
bitum, etiā tempore oblationis, quia
locus pollueretur, & esset peccatum sa-
crilegij. Nec etiam in loco publico de-
bet reddi, quia honestas humanę so-
cietatis hoc non permittit, quę seruari
debet.

SEXTA causa est, quando modo
indebito exigitur, vt viro succubo, &
vxore incuba, vel alio modo peri-
culoso de non generando, aut in-
honesto, aut indebito tempore, vt
tempore menstruationis: de quo di-
cunt quidam, quod si menstrua sunt
perpetua, non est peccatum redde-
re, nec exigere, scilicet mortale. Si
verō sunt naturalia, tunc est mortale
in exigente sciēter, nisi fortē ti-
meret labi in fornicationem, & pro-
pter hoc petendū non peccat mor-
taliter, reddere tamen deliberatē exi-
genti tenetur, quanuis aliquando im-
potentiam simulare possit, dum non
timetur maius malum: suam tamen
immunditiam viro non tenetur indi-
care. Caieta. tamen vbi suprà, dicit, q.
tempore menstruum, neque red-
dere dō, neque exigendo est mortale.

k 2 quia

quia nulli facit iniuriam, qui viitur iure suo, cui consent Petr. de Pa. suprà. Si tamen in verb. debitum. §. 6. contrarium concludit, dicens, quod in muliere exigente tēpore menstruorum naturalium, semper est mortale, quia illo tempore non ita imminet periculum corruptionis, sicut viro. Opinio tamen Caieta. magis videtur rationabilis. Infrā, Matrimonium. §. 68.

⁸ D E tactibus impudicis inter coniuges multi multa dicunt, ex quibus, quæ mihi magis vera videntur, excerpti. Vel enim ordinantur huiusmodi tactus ad coitum, & sic nō sunt mortales, sicut nec ipse coitus: vel non ordinantur, & tunc vel fiunt tantum ex amore coniugali: vt oscula, amplexus &c. & sic non sunt mortales, quia nō libidinosi: vel fiunt ex libidine, & tunc aut non cogitant de coitu, & sunt in loco apto, vt in lecto, & sic non est mortale, vel cogitant de non consummando coitum, vel non sunt in loco ad consummandum illum actum, sed solum propter Veneream delectationē hoc faciunt, & tunc est mortale, quia omnis actus Venereus, qui non est coitus, vel ad illum ordinatus actu, vel habitu, inter coniuges est mortale. Caieta. enim suprà dicit, quod tactus huiusmodi quando fiunt ratione usus matrimonij, sunt liciti, quando vero in huiusmodi tactibus nil aliud intenditur nisi delectatio, & periculum de pollutione in neutro coniugum nō est, non sunt mortales, sed superflua delectatio: si verò cum periculo pollutionis in altero ipsorum fiant, dicendum est sicut de multum bibentibus vinum cum periculo ebrietatis, & peius hīc. Ideo, si persona est experta ex similibus tactibus se fuisse pollutionē sæpè passam, & aduertit periculum, & non obuiat, eam si nō sequatur pollutio, nescio eam à mortali excusare. & hęc videtur bona resolutio, mihi quæ placet.

⁹ Q V I incipit actum coit, & sentit se corrumpi, si retrahit se à consummatione actus, etiam altero coniuge

consentiente, peccat mortaliter, si ex hoc sequitur, vel sit periculum sequi pollutionem extra vas, quia est contra naturam: secus quando non esset tale periculum pollutionis, neque in viro, neque in muliere. Et in hoc sensu intelligo Petr. de Palud. suprà dicentem, quod non est mortale se retrahere ante completum actus, ne seminet, propter proles multiplicationem.

¹⁰ N V L L V M tempus sacrū impedit debiti redditionem, secundum Petr. suprà, vel petitionem de necessitate, licet sit bonum his diebus ab exactiōne abstinere, secundum Caiet. suprà, vt ad contemplationem sit maior aptitudo.

¹¹ Q V I A debitum aliquādo petitur verbis expressis, aliquādo interpretariis, aliquādo nutibus, aliquādo aliter, ideo quando alter coniugum aduertit socium petere aliquo istorū modorum, tenetur reddere.

¹² R E D D E R E debitū ante benedictionem non est mortale, nisi fiat in contemptū, vel ratione scandali, secundum Caiet. suprà, & S. Tho. in 4. suprà. Inn. & Ant. in c. 1. d. spon. quia licet cōsuetudo habeat vim legis, non tamen semper lex obligat ad mortale, nisi sit præceptiva, in c. genera. de ele. in 6. licet aliqui teneant contrariū. Vt Arc. Flo. Gul. &c.

¹³ H A B E N S votū castitatis simplex, si contrahit, tenet matrimonium, tamen post consummationem matrimonij, ex aliis expressis, vel interpretatiuis, tenetur reddere. petere aliquo modo non potest sine mortali, quia quantum in se est, tenetur viuere caste, & dispensatio in hoc ad Papā spectat, quia est votū continentię: tamen quando adiri non posset, Episcopus posset, vt Gul. dicit hæc secundū Caiet. suprà, & ratio peccati in petendo est, quia votū est de negatiuo, quod obligat ad semper.

¹⁴ Q V I vouit religionem ingredi, & perseverare, si post ducat uxorem, & consummet, licet mortaliter peccauerit, tamen potest postmodum petere debitum

debitum sine mortali, quanvis habeat votum simplex, quia votum illius est affirmativum de religionis ingressu, & non de servanda castitate, nisi cum fuerit religiosus. Caiet. secunda secundum q. 88. ar. 3. votum autem illius est de non exercendo actu venereo, secundum Caiet. supra, licet hoc non placeat Canonistis.

¹⁵ AFFINITAS superueniens contracto matrimonio, impedit petitionem debiti in eo ex cuius causa venit, ut si Titius cognoscat uxorem fratris sui, illa non poterit petere debitum: vel co sanguineam uxoris suae, & tunc ipse non poterit amplius debitum exigere, licet matrimonium non solvatur. Episcopus tamen in hoc potest dispensare secundum Petrum de Palud. supra licet Arch. Flor. dubitet: intellige quando non adest possibilitas adeundi Patrem.

¹⁶ REDDERE debitum, vel exigere, altero coniugum manente in adulterio, est mortale, secundum Ric. etiam si sit occultum, secundum aliquos, dummodo sit notum sibi, quia est contra statutum ecclesiae. ca. si quis uxorem. 37. q. 2. tamen fallit haec regula in multis casibus. Primo, secundum Thom. in 4. sen. supra, quando innocens exigit timore suae incontinentiae, non enim tenetur quis cum suo periculo socium corripere. Secundo, ut dicit Hugo, quando ex hoc in peius proficeret, vel nihil, vel scandala suscitarentur, quia ordinatio ecclesiae non est facta propter malum, sed propter bonum. Tercio secundum Pet. de Palud. supra, quando adulterium est occultum, & continentia non proficit ad correctionem, quae fuit causa huius constitutionis. Quarto, quando est spes de correctione statim fienda. Quinto quando vir potest incorrigibilem uxorem includere, ne quis intret ad eam, secundum Pet. de Pal. Sexto, quando propter hoc vir timeret, ne uxor se prostitueret. Prius tamen negotium exponi deberet his, qui sciunt hanc esse fornicariam, ne ex hoc scandalizarentur. De muliere autem erga virum non sic

est dicendum, secundum Pet. de Pa. quia illa non facta, sed verbo tenetur virum corrigere: & verisimile est, quod quanto magis ad illam accedit, tanto minus ad meretricem vadit, ideo non tenetur virum dimittere, nisi quando vel let eam modo non naturali cognoscere, aut quando ex cohabitatione eius peruersio timeretur, quo casu debet eum etiam quo ad domum deferere, ne peruersionis periculum interueniat.

¹⁷ ADULTERANS, licet exigere non debeat in foro animae nisi purgata sua culpa, secundum Ray. quia ius petendi debitum perdidit, exactius tamen reddere tenetur. Non enim eius culpa alteri praediciendum inferre debet. Multi tamen sunt casus, in quibus alter coniugum adulterantem non potest dimittere, neque negare debitum, de quibus infra, Diuortium. §. quarto.

¹⁸ CONIUGES post redditionem debiti possunt sumere communionem, secundum Tho. 4. sent. d. 32. a. 1. ad 1. licet esset bonum differre usque ad diem alteram, propter maiorem deuotionem, nisi propter necessitatem, vel scandalum.

¹⁹ Vxor post votum simplex mariti non tenetur ei reddere debitum, licet non possit alteri nubere, secundum Tho. 4. sent. distin. 27. neque alter coniugum potest vouere de non reddendo debitum sine consensu alterius, quia esset contra praeceptum Dei, & iustitiam, neque de non petendo, quia fieret onerosus alteri, si semper alter petere deberet, secundum Thom. 4. sent. d. 32. q. 4. & alter coniugum non consentiens voto alterius de continetia, non peccat, ne praediciet sibi Thom. ibi ad 2. Imò vota coniugum occulta de castitate seruanda non sunt approbata, quia periculosa, quod in iudicio ecclesiae non possunt probari. Th. supra.

²⁰ Si quis accipit Bertam clandestinam, & secundam in facie ecclesiae, reddet debitum non secundum, etiam si excommunicetur, quia non est eius uxor.

k i sed

sed primæ, si sine scandalo potest. Si autem scandalū imminet, non red- det, neque primæ, neque secundæ, licet possit cogi per ecclesiā ad cohabitādū cum secunda, non tamen ad reddendū debitum, sed potius debet exco- municationem sustinere. Vide infra, Matrimonium, aliqua.

DECIMÆ.

1 DECIMÆ solui debent ubi con- fuerit est, aliter peccatum mortale sacrilegij incurritur, ex suo genere, ex imperfectione actus: in re minima, est veniale. Vbi autem nō est consuetum, secus est, salva tamē cura sui pastoris, si aliunde non habet unde viuat, quia tunc subdiu tenentur, quilibet pro ra- ta sua providere: vt habeat unde ho- neste secundum sui status decentiam possit viuere. Etiam nulla consuetudi- ne ibi existente, secundum Cajet. ibi.

2 Quo tempore debeant solui deci- mæ, standum est consuetudini, & etiā in quo loco, secundum quod est appro- bata, & præscripta, & hoc communi- ter tenetur, & securius. Et si pereunt, pereunt illi, qui est in mora, & si non appareat de consuetudine ubi soluan- tur, debent portari ad domum reci- pientis, quia secundum Thom. secun- dæ. q. 3. a. 2. ad. 4. debitor adueniente termino, debet quærere creditorem, alias esset in mora, cum terminus ipse interpellat. Nec debent deduci expen- sæ, etiam factæ in colligendis fructi- bus, in c. cum homines. de deci. & c. tua. neque semen deducendum est: se- cundum Host. De personalibus, quæ insurgunt ex rebus iam decimatis, de- ducuntur expensæ, aliter non. in c. pa- storalis. eod. tit.

3 SACERDOTI etiam diuiti, ubi est consuetudo, debent solui decimæ, se- cundum Th. quol. 6. q. 3. a. 4. Vbi autē non est consuetudo, & ecclesia petit, debent solui, quia talis obligatio non potest quacunque consuetudine præ- scribi, vt si peruntur non soluantur. Quia de iure diuino est, vt ministris ecclesiæ prouideatur, & in hoc conue-

nit Tho. quol. 6. supra. secunda secun- dæ. q. 87. Host. in c. a nobis eod. titul. Inno. notat vnum dictum Gul. dicen- tis: Quod ecclesiæ acceperunt semel totam decimam, cum receperunt pos- sessiones sufficientes ad earum necessi- tates, & sic posset dici, quod continuē recipiunt decimas, id est, redditus ra- tione decimæ. Quod si est verum, to- ta quæstio est soluta, quia non ampli⁹ possunt petere, & credo sic esse, cum videamus omnes ecclesias, episcopos, & prælatos diuites de possessionibus.

4 OMNES tenentur ad decimas, nisi sint exempti, etiam clerici de proprijs prædijs, secundum Thom. secunda se- cundæ. q. 87. a. 4. & c. a nobis. de deci. Et quando res nō decimata venditur, tam a veditore, quam ab emptore po- test exigi. arg. in c. monemus. 12. q. 2. & Thom. secunda secunda. supra. etiā de furatis per negligentiam possesso- ris, decimæ solui debent, secundū Th. supra. Quod si sacerdos sit diues & non indigeat decimis, non tamen vi- detur quod possit relaxare decimas ho- mini diuiti, ubi tenet soluere, sed de- bet recipere vto pauperum sustentatio- ne, aliter est infidelis dispensator rela- xando diuiti, quod tenetur dare pau- peri. infra Restitutio. vide aliquid. Sed quia in solutione decimarum at- tenditur cōsuetudo, idēo satisfactum sit relictis alijs iuribus, ad quæ te remitto, si plura scire vuleris. Quomo- dō retrahentes à solutione decimarū excommunicantur, infra, Excommu- nicatio. 50. De rebus malè acquisitis quæ obnoxia sunt restitutioni non de- betur decima, secus de agro, ex vsura empto.

DEFENSIO.

1 DEFENSIO manualis dupliciter est illicita. Primò, si fiat ex inten- tione, & animo lædendi offensorem, quia fieri debet vt defendat, & si ali- ter non potest fieri defensio, nisi læda- tur inuasor, debet illum lædere, ita quod læsio sequatur ex necessaria de- fensione, & peccant mortaliter, qui non